

24 May 2013 Friday 13:45-15:30

Chairmen: Şahinoğlu S., Özen A.

BİR MERSİN AKTARINDA BULUNAN KADIN HASTALIKLARINDA KULLANILAN BİTKİLER

Oya Ögenler¹, İsmail Ün², İlder Uzel³

¹Assist. Prof., Mersin University School of Medicine, Dept. of Medical History and Ethics, oya_ogenler@yahoo.com

²Assist. Prof., Mersin University School of Medicine, Dept. of Pharmacology, unisfarma@yahoo.com

³Prof., İstanbul Aydın University Faculty of Dentistry, Dept. of Orthodontics, ilteruzel@aydin.edu.tr

Geçmişten günümüze kadın hastalıklarında bitkilerin kullanımına birçok kaynakta rastlanılmaktadır. Bu çalışmanın amacı Mersin’de kadın hastalıklarında kullanılan geleneksel bitkileri saptamaktır.

Mersin ili Yenişehir, Akdeniz, Toroslar ve Mezitli ilçelerinde sağlık müdürlüğüne kayıtlı ruhsatlı olarak çalışan 75 aktar bulunmaktadır. Çalışmamızın verileri babadan oğla geleneksel bir şekilde faaliyet gösteren bir aktarla görüşme yapılarak toplandı. Aktarda bitki satışının kişinin “şikâyetine göre” değil, “talep ettiği bitki ismine” göre şekillendiği tespit edildi. Kadın hastalıklarının tedavisinde kullanılmak üzere satılan her bitkinin adı, Latince adı, hangi kısmının kullanıldığı, nasıl yapıldığı, nasıl uygulandığı, nereden alındığı, müstahzarının olup olmadığı belirlendi. Literatürde kadın hastalıklarında kullanıldığı bildirilen bitkisel ürünlerin aktarda satılıp satılmadığı ve aktarın literatürde belirtilen endikasyonlar hakkındaki bilgisi de sorgulandı.

İncelediğimiz aktarda, kadın hastalıklarının tedavisinde kullanılan bitkilerin tohum, çekirdek, meyve, çiçek, kabuk, kök, yaprak gibi kısımları doğrudan veya işleminden geçirilerek satışa sunulmaktadır. Aktardaki bitkilerin tamamı yakını yöre halkından temin edilmektedir. Tıbbi kaynaklarda yer alan kadın hastalıklarına yönelik bitkilerle, incelediğimiz aktarda satılan civanperçemi, aslanpençesi, maydanoz sapı, patlıcan sapı, çöven otu, üzerlik, hayıt suyu gibi bitkiler arasında sayı, çeşit, kullanım şekilleri ve hastalık endikasyonları açısından farklılık bulunmaktadır.

Çalışmamız sonucunda Mersin’de kadın hastalıklarında geleneksel şekilde kullanılan bitkilerin tıbbi kaynaklardan farklılık gösterdiği belirlendi. Çalışmaya ek olarak tedavi amacıyla kullanılan bitkilerin etkililiğinin ve yan etkilerinin güncel tıp bilgileriyle ortaya çıkarılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mersin, Aktar, Kadın hastalıkları, Bitki

PLANTS USED FOR GYNECOLOGICAL DISEASES AT AN HERBALIST IN MERSIN

Plants are used for therapeutic purposes by the people. Mersin (Turkey) has rich resources and significant variety of medicinal plants. In this study, some plants used for treatments of gynecological disorders and obstetrics have been detected in a herbal market in the Mersin.

Keywords: Mersin, Herbalist, Gynecological disease, Plant